

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๓.๐๑ (๓) / ๐๒๙

คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก
๖๕๐๐๐

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ตอบรับการตีพิมพ์บทความ
เรียน อาจารย์สุชาดา เจียพงษ์

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิจัยเรื่อง “สังคมและวัฒนธรรมที่สะท้อนจากการใช้คำบุรุษสรรพนาม: การศึกษาเปรียบเทียบคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย ๕ ถิ่น” เพื่อรับการพิจารณาลงพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรนั้น กองบรรณาธิการมีความยินดีที่จะเรียนให้ท่านทราบว่า บทความของท่านได้รับการพิจารณาเห็นสมควรลงพิมพ์ในวารสารฯ ได้ และมีกำหนดที่จะลงพิมพ์ในฉบับปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓ เดือนกันยายน - ธันวาคม ๒๕๕๕

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ท่านจะสนใจส่งบทความมารับการพิจารณาลงพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร อีกในโอกาสต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ดร. ชมนาด อินทจามรรักษ์

(ดร.ชมนาด อินทจามรรักษ์)

บรรณาธิการวารสารคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

หน่วยประกันคุณภาพการศึกษา
งานนโยบายและแผน
โทรศัพท์ ๐-๕๕๕๖-๒๐๐๖
โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๐๐๐๐

บุรุษสรรพนามในภาษาไทย 4 ถิ่น : การศึกษาเปรียบเทียบ

Personal Pronoun in Four Thai Dialects : A Comparative Study

สุชาดา เจียพงษ์¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระบบบุรุษสรรพนามในภาษาไทยถิ่นกลาง ถิ่นใต้ ถิ่นเหนือ และถิ่นอีสาน ผลการศึกษาพบว่าระบบบุรุษสรรพนามในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น ประกอบด้วยรูปคำ ความหมาย และการใช้ตามปัจจัยทางสังคม โดยรูปคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย 4 ถิ่นมีทั้งรูปคำที่เหมือนและแตกต่างกัน ภาษาไทยถิ่นกลางกับถิ่นใต้มีจำนวนรูปคำเหมือนกันมากกว่าถิ่นอื่น และภาษาไทยถิ่นเหนือกับถิ่นอีสานมีจำนวนรูปคำเหมือนกันมากกว่าถิ่นอื่น ส่วนความหมายและการใช้ตามปัจจัยทางสังคมของรูปคำบุรุษสรรพนามที่เหมือนกันจะมีความหมายและการใช้ทั้งเหมือนและแตกต่างกันด้วย นอกจากนี้ภาษาไทยถิ่นกลางมีความหมายและการใช้ตามปัจจัยทางสังคมที่หลากหลายมากกว่าภาษาไทยถิ่นอื่น

บทนำ

ภาษาถิ่นตระกูลไทที่พูดในประเทศไทยประกอบด้วยภาษาถิ่นสำคัญ 4 ถิ่น ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยถิ่นอีสาน ทั้งนี้ภาษาไทยแต่ละถิ่นมีลักษณะร่วมและลักษณะเฉพาะ โดยภาษาไทยที่ใช้ในปัจจุบันแต่ละถิ่นนอกจากออกเสียงสำเนียงที่ต่างกันแล้ว ยังปรากฏใช้รูปคำบุรุษสรรพนามบางรูปคำต่างกัน เช่น ภาษาถิ่นอีสานมีรูปคำ “ซ้อย” “เจ้า” ภาษาไทยถิ่นเหนือ “คิง” “ฮา” ภาษาไทยถิ่นใต้ “เด็น” “นุ้ย” เป็นต้น ส่วนรูปคำที่ใช้ร่วมกันหรือเหมือนกันทั้ง 4 ถิ่น เช่น “กู” “มึง” “เรา” ทั้งนี้เป็นรูปคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยดั้งเดิม² นอกจากนี้โทมัส เกตติง (Gething 1972 : 41-45) แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาบุรุษสรรพนามในภาษาไทย สรุปได้ว่าการศึกษาวเคราะห์คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยต้องพิจารณารูปคำและความหมาย และบริบททางการใช้

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

นักศึกษานิพนธ์เอก สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² ฟิงกวย ลี (Li 1977) ได้สืบสร้างระบบเสียงภาษาตระกูลไท จากภาษา 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้

กลุ่มกลาง และกลุ่มเหนือ โดยใช้ภาษาไทยสยาม (Siamese) เป็นตัวแทนภาษากลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ ภาษาฉงเจา

(Lungchow) เป็นตัวแทนภาษากลุ่มกลาง และภาษาโปอาย (Po-ai) เป็นตัวแทนภาษากลุ่มเหนือ ทั้งนี้ได้

ยกตัวอย่างคำบุรุษสรรพนามร่วมเชื้อสายจำนวน 7 คำ ได้แก่ mana2 “he, it” miŋa2 “you” tuua1 “we”

raaA2 “we two” rauA2 “we” suuA1 “you (plural)” kuuA1 “I”

วัตถุประสงค์ของบทความนี้เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระบบนุกรณศัพท์ในภาษาไทยถิ่นกลาง ถิ่นใต้ ถิ่นเหนือ และถิ่นอีสาน โดยผู้ศึกษามีสมมุติฐานดังนี้ 1) รูปคำนุกรณศัพท์ในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่นจะมีทั้งรูปคำที่เหมือนและแตกต่างกัน โดยภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้มีรูปคำเหมือนกันมากกว่าภาษาไทยถิ่นเหนือและไทยถิ่นอีสาน ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือกับภาษาไทยถิ่นอีสานมีรูปคำเหมือนกันมากกว่าภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ 2) ความหมายทางไวยากรณ์และการใช้ตามปัจจัยทางสังคมของคำนุกรณศัพท์ที่มีรูปคำเหมือนกันจะมีความหมายและการใช้ทั้งเหมือนและแตกต่างกันในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น ภาษาไทยถิ่นกลางจะมีความหมายและการใช้ที่หลากหลายมากกว่าภาษาไทยถิ่นอื่นๆ ทั้งนี้ศึกษาโดยการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีสุ่มกลุ่มประชากรและสุ่มพื้นที่ตัวอย่างมีเกณฑ์ ได้พื้นที่ที่เป็นตัวแทนภาษาไทยถิ่นกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาษาไทยถิ่นใต้ ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาษาไทยถิ่นเหนือ ได้แก่ จังหวัดลำปาง และภาษาไทยถิ่นอีสาน ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี สัมภาษณ์กลุ่มประชากรทั้งหมดจำนวน 240 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์ 2 แบบ คือ แบบสัมภาษณ์กำหนดสถานการณ์สมมุติที่สร้างจากการกำหนดปัจจัยทางสังคมด้านเพศ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟัง และกาลเทศะ และแบบสัมภาษณ์ไม่กำหนดสถานการณ์ นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตการณ์ในสถานการณ์จริง การวิเคราะห์ระบบนุกรณศัพท์ในเรื่องของรูปคำ ความหมาย และการใช้ตามปัจจัยทางสังคม ด้านเพศ ความสัมพันธ์ และกาลเทศะ โดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential Analysis) แสดงอรรถลักษณะ (Semantic Feature) ซึ่งกำหนดคุณสมบัติ 2 ค่า (Binary Value) คือ การมีคุณสมบัติใช้เครื่องหมาย + และไม่มีคุณสมบัติใช้เครื่องหมาย - ประกอบหน้าอรรถลักษณะ ภายในเครื่องหมาย [] นอกจากนี้ผู้ศึกษากำหนดอรรถลักษณะเพิ่มเติมเพื่อใช้บอกนุกรณ

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาแบ่งได้เป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ 1. ระบบนุกรณศัพท์ในภาษาไทย 4 ถิ่น และ 2. เปรียบเทียบระบบนุกรณศัพท์ในภาษาไทย 4 ถิ่น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ระบบนุกรณศัพท์ในภาษาไทย 4 ถิ่น

1.1 ระบบนุกรณศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง

1.1.1 นุกรณศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง มีจำนวน 18 รูป 24 คำ ได้แก่ กระผม กู แก³ แก³ ข้า ข้าพเจ้า เขา¹ เขา³ คุณ จัน คิฉัน ตัวเอง ท่าน² ท่าน³ เธอ² เธอ³ ผม มัน มีงเรา¹ เรา² หนู¹ หนู² เอ็ง

1.1.2 ความหมายและการใช้ตามปัจจัยทางสังคม สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

³ ตัวเลขที่อยู่หลังคำนุกรณศัพท์ เช่น แก² หมายถึง ใช้แทนสรรพนามบุรุษที่ 2

แก³ หมายถึง ใช้แทนสรรพนามบุรุษที่ 3

ตารางที่ 1 ระบบนุสรณ์พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นกลาง

ความหมาย	จำนวน	รูปคำ	การใช้ตามปัจจัยทางสังคม
[1]	10 คำ	กระผม	[+ชาย] [+ทางการ]
		กู, ข้า	[+รู้จัก] [+สนิท] [-ทางการ]
		ข้าพเจ้า	[+ทางการ]
		เขา	[+รู้จัก] [+อายุเท่ากัน] [-ทางการ]
		ฉัน	- ⁴
		ดิฉัน	[-ชาย] [+ทางการ]
		ผม	[+ชาย]
		เรา	{ [+อายุเท่ากัน] [+อายุมากกว่า] }
		หนู	[-อายุมากกว่า] [-ทางการ]
[2]	9 คำ	แก, มึง, เอ็ง	{ [+อายุเท่ากัน] [-อายุมากกว่า] } [+รู้จัก] [+สนิท] [-ทางการ]
		คุณ, ท่าน	-
		ตัวเอง	[+อายุเท่ากัน] [-ทางการ]
		เธอ	{ [+อายุเท่ากัน] [-อายุมากกว่า] }
		เรา	[-อายุมากกว่า] [-ทางการ]
		หนู	[-อายุมากกว่า] [-ทางการ]
[3]	5 คำ	แก	[+อายุมากกว่า] [-ทางการ]
		เขา, ท่าน	-
		มัน	{ [+อายุเท่ากัน] [-อายุมากกว่า] } [-ทางการ]
		เธอ	{ [+อายุเท่ากัน] [-อายุมากกว่า] }

⁴ - หมายถึง สามารถใช้ได้ทุกปัจจัยทางสังคม ซึ่งในการศึกษานี้หมายถึง ปัจจัยทางสังคมด้าน เพศ ความสัมพันธ์ และกาลเทศะ เช่น “ฉัน” ใช้แทนผู้พูดเพศชายหรือหญิง เมื่อพูดกับคนที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิท และในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

1.2 ระบบบุรุษสรรพนามภาษาไทยถิ่นใต้

1.2.1 บุรุษสรรพนามภาษาไทยถิ่นใต้ มีจำนวน 16 รูป 19 คำ ได้แก่ กู แก2 แก3 เขา คุณ จัน ตัวเอง เต็น ท่าน เธอ น้อย1น้อย2 ผม มัน มึง เรา1 เรา2 สู้ เอ็ง

1.2.2 ความหมายและการใช้ตามปัจจัยทางสังคม สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ระบบบุรุษสรรพนามภาษาไทยถิ่นใต้

ความหมาย	จำนวน	รูปคำ	การใช้ตามปัจจัยทางสังคม
[1]	5 คำ	กู	[+รู้จัก] [+สนิท] [-ทางการ]
		จัน	—
		น้อย	[-อายุมากกว่า] [-ทางการ]
		ผม	[+ชาย]
		เรา	[+รู้จัก]
[2]	10 คำ	แก	[+รู้จัก] [+สนิท] [+อายุเท่ากัน] [-ทางการ]
		คุณ	—
		ตัวเอง, มึง, สู้, เอ็ง	[+รู้จัก] [+สนิท] $\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [-อายุมากกว่า] \end{array} \right\}$ [-ทางการ]
		เต็น	[+อายุเท่ากัน] [-ทางการ]
		เธอ	$\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [-อายุมากกว่า] \end{array} \right\}$
		น้อย	[-อายุมากกว่า] [-ทางการ]
		เรา	[+รู้จัก] [+สนิท] [-อายุมากกว่า] [-ทางการ]
[3]	4 คำ	แก	[+อายุมากกว่า] [-ทางการ]
		เขา	—
		มัน	[+รู้จัก] [+สนิท] $\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [-อายุมากกว่า] \end{array} \right\}$ [-ทางการ]
		ท่าน	[+ทางการ]

1.3 ระบบบุรุษสรรพนามภาษาไทยถิ่นเหนือ

1.3.1 บุรุษสรรพนามภาษาไทยถิ่นเหนือ มีจำนวน 16 รูป 17 คำ ได้แก่ กู ข้า ข้าเจ้า เขา กิ่ง คุณ จัน ตัว เธอ เป็น1 เป็น3 ผม มัน มึง สู้ ฮา เฮา

1.3.2 ความหมายและการใช้ตามปัจจัยทางสังคม สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ระบบบุรุษสรรพนามภาษาไทยถิ่นเหนือ

ความหมาย	จำนวน	รูปคำ	การใช้ตามปัจจัยทางสังคม
[1]	8 คำ	กู	[+รู้จัก] [+สนิท] [+อายุเท่ากัน] [-ทางการ]
		ข้า	[+รู้จัก] [+อายุเท่ากัน] [-ทางการ]
		ข้าเจ้า, ฉัน	[-ชาย] [+ทางการ]
		เป็น	[+อายุเท่ากัน]
		ผม	[+ชาย]
		สา	[+ชาย] [+รู้จัก] [+สนิท] [+อายุเท่ากัน] [-ทางการ]
		เฮา	$\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [-อายุมากกว่า] \end{array} \right\}$
[2]	6 คำ	คุณ	[+ทางการ]
		กิง, มึง	[+ชาย] [+รู้จัก] [+สนิท] [+อายุเท่ากัน] [-ทางการ]
		ตัว	[+อายุเท่ากัน]
		เธอ	$\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [-อายุมากกว่า] \end{array} \right\}$
		สู	$\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [-อายุมากกว่า] \end{array} \right\} [-ทางการ]$
[3]	3 คำ	เขา, เป็น	—
		มัน	$\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [-อายุมากกว่า] \end{array} \right\} [-ทางการ]$

1.4 ระบบบุรุษสรรพนามภาษาไทยถิ่นอีสาน

1.4.1 บุรุษสรรพนามภาษาไทยถิ่นอีสาน มีจำนวน 17 รูป 17 คำ ได้แก่ กู ข้อย ข้าน้อย
 เขา คุณ เจ้า ฉัน โต เธอ ผม เป็น มัน มึง ลาว สู หนู เฮา

1.4.2 ความหมายและการใช้ตามปัจจัยทางสังคม สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4 ระบบบุรุษสรรพนามภาษาไทยถิ่นอีสาน

ความหมาย	จำนวน	รูปคำ	การใช้ตามปัจจัยทางสังคม
[1]	7 คำ	กู	[+รู้จัก] [+สนิท] $\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [+อายุมากกว่า] \end{array} \right\}$ [-ทางการ]
		ข้อย	[-ทางการ]
		ข้าน้อย	[+ทางการ]
		ฉัน	[-ชาย] $\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [+อายุมากกว่า] \end{array} \right\}$
		ผม	[+ชาย] [+ทางการ]
		หนู	[-ชาย] [+อายุมากกว่า]
		เฮา	$\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [+อายุมากกว่า] \end{array} \right\}$
[2]	6 คำ	คุณ	[+ทางการ]
		เจ้า	—
		เธอ, โต	$\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [-อายุมากกว่า] \end{array} \right\}$
		มึง	[+รู้จัก] [+สนิท] $\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [-อายุมากกว่า] \end{array} \right\}$ [-ทางการ]
		สู	[+รู้จัก] [-สนิท] $\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [-อายุมากกว่า] \end{array} \right\}$ [-ทางการ]
[3]	4 คำ	เขา	$\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [-อายุมากกว่า] \end{array} \right\}$ [+ทางการ]
		เพื่อน	—
		มัน	$\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [-อายุมากกว่า] \end{array} \right\}$
		ลาว	$\left\{ \begin{array}{l} [+อายุเท่ากัน] \\ [+อายุมากกว่า] \end{array} \right\}$

2. เปรียบเทียบระบบนุกรณศัพท์พจนานุกรมในภาษาไทย 4 ถิ่น

2.1 เปรียบเทียบรูปคำและความหมายของคำนุกรณศัพท์พจนานุกรม 4 ถิ่น

2.1.1 เปรียบเทียบรูปคำนุกรณศัพท์พจนานุกรมในภาษาไทย 4 ถิ่น

การเปรียบเทียบรูปคำพบว่า มีรูปคำนุกรณศัพท์พจนานุกรมที่ปรากฏใช้ในภาษาไทย 4 ถิ่น ทั้งหมด 30 รูป มีรูปคำเหมือนกันจำนวน 18 รูป ได้แก่ กู เขา คุณ ฉัน เธอ ผม มัน มึง เรา สู้ แก ตัวเอง ท่าน เอ็ง ข้า หนู เป็น ตัว โดยแบ่งเป็นรูปคำเหมือนกัน 4 ถิ่น จำนวน 9 รูป ได้แก่ กู เขา คุณ ฉัน เธอ ผม มัน มึง เรา รูปคำเหมือนกัน 3 ถิ่น จำนวน 1 รูป ได้แก่ สู้ ปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นใต้ ถิ่นเหนือ และถิ่นอีสาน รูปคำเหมือนกัน 2 ถิ่น จำนวน 8 รูป ได้แก่ แก ตัวเอง ท่าน เอ็ง ปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นใต้ ข้า ปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นเหนือ หนู ปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นอีสาน เป็น/เพิ่น⁵ ตัว/โต ปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นเหนือและถิ่นอีสาน ส่วน รูปคำเฉพาะถิ่นจำนวน 12 รูป ได้แก่ กระผม ข้าพเจ้า ดิฉัน ปรากฏใช้เฉพาะถิ่นกลาง เต็น นุ้ย ปรากฏใช้เฉพาะถิ่นใต้ ข้าเจ้า คิง ฮา ปรากฏใช้เฉพาะถิ่นเหนือ ช้อย ช้าน้อย เจ้า ลาว ปรากฏใช้เฉพาะถิ่นอีสาน

2.1.2 เปรียบเทียบความหมายทางไวยากรณ์ของคำนุกรณศัพท์พจนานุกรม 4 ถิ่น

ความหมายทางไวยากรณ์ของคำนุกรณศัพท์พจนานุกรมในภาษาไทย 4 ถิ่น แบ่งได้เป็น สรรพนามบุรุษที่ 1 สรรพนามบุรุษที่ 2 และสรรพนามบุรุษที่ 3 ดังนี้

สรรพนามบุรุษที่ 1

ภาษาไทยถิ่นกลาง มีรูปคำสรรพนามบุรุษที่ 1 จำนวน 10 รูป

ได้แก่ กระผม กู ข้า ข้าพเจ้า เขาฉัน ดิฉัน ผม เรา หนู

ภาษาไทยถิ่นใต้ มีรูปคำสรรพนามบุรุษที่ 1 จำนวน 5 รูป

ได้แก่ กู ฉัน นุ้ย ผม เรา

ภาษาไทยถิ่นเหนือ มีรูปคำสรรพนามบุรุษที่ 1 จำนวน 8 รูป

ได้แก่ กู ข้า ข้าเจ้า ฉัน เป็น ผม ฮา เฮา

ภาษาไทยถิ่นอีสาน มีรูปคำสรรพนามบุรุษที่ 1 จำนวน 7 รูป

ได้แก่ กู ช้อย ช้าน้อย ฉัน ผม หนู เฮา

⁵ เป็น หรือ เพิ่น ถือเป็นรูปคำเดียวกัน เนื่องจากเป็นคำศัพท์ร่วมเสียงปฏิภาค (Correspondent Cognate)

ซึ่งมีลักษณะของเสียงปฏิภาคที่ต่างกันอย่างมีระบบในภาษาไทยถิ่นเหนือและถิ่นอีสาน และ ตัว หรือ โต ถือเป็นรูปคำเดียวกัน ในภาษาไทยถิ่นอีสานจะออกเสียง ตัว เป็น โต เจ้น ไก่ 1 ตัว ออกเสียงเป็น ไก่ 1 โต เป็นต้น

สรรพนามบุรุษที่ 2

ภาษาไทยถิ่นกลาง มีรูปคำสรรพนามบุรุษที่ 2 จำนวน 9 รูป

ได้แก่ แก มึง เอ็ง คุณ ท่าน ตัวเอง เธอ เราหนู

ภาษาไทยถิ่นใต้ มีรูปคำสรรพนามบุรุษที่ 2 จำนวน 10 รูป

ได้แก่ แก คุณ ตัวเอง มึง ตู เอ็ง เต็น เธอ หนูเรา

ภาษาไทยถิ่นเหนือ มีรูปคำสรรพนามบุรุษที่ 2 จำนวน 6 รูป

ได้แก่ คุณ คิง มึง ตัว เธอ ตู

ภาษาไทยถิ่นอีสาน มีรูปคำสรรพนามบุรุษที่ 2 จำนวน 6 รูป

ได้แก่ คุณ เจ้า เธอ โต มึง ตู

สรรพนามบุรุษที่ 3

ภาษาไทยถิ่นกลาง มีรูปคำสรรพนามบุรุษที่ 3 จำนวน 5 รูป

ได้แก่ แก เขา ท่าน เธอ มัน

ภาษาไทยถิ่นใต้ มีรูปคำสรรพนามบุรุษที่ 3 จำนวน 4 รูป

ได้แก่ แก เขา มัน ท่าน

ภาษาไทยถิ่นเหนือ มีรูปคำสรรพนามบุรุษที่ 3 จำนวน 3 รูป

ได้แก่ เขา เป็น มัน

ภาษาไทยถิ่นอีสาน มีรูปคำสรรพนามบุรุษที่ 3 จำนวน 4 รูป

ได้แก่ เขา เป็น มัน ลาว

2.1.3 เปรียบเทียบความหมายทางไวยากรณ์ของคำที่มีรูปเหมือนกันและ

รูปเฉพาะถิ่น

ความหมายทางไวยากรณ์ของคำที่มีรูปเหมือนกัน 4 ถิ่น

รูปคำบุรุษสรรพนามที่มีรูปเหมือนกัน 4 ถิ่น มีจำนวน 9 รูป ได้แก่ กู เขา คุณ จัน เธอ ผม มัน มึง เรา พบว่าความหมายเหมือนกัน 6 รูปได้แก่ กู คุณ จัน ผม มัน มึง และมีความหมายต่างกัน 3 รูป ได้แก่ เขา เธอ เรา ดังนี้

“เขา” ในภาษาไทยถิ่นกลาง หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 1 และหมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ส่วนในภาษาไทยถิ่นใต้ ถิ่นเหนือ และถิ่นอีสาน “เขา” มีความหมายเหมือนกันคือ หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 3

“เธอ” ในภาษาไทยถิ่นกลาง หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 2 และหมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 3 แต่ในภาษาไทยถิ่นใต้ ถิ่นเหนือ และถิ่นอีสาน “เธอ” มีความหมายเหมือนกันคือ หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 2

“เรา” ในภาษาไทยถิ่นกลาง หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 1 และหมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 2 แต่ในภาษาไทยถิ่นใต้ ถิ่นเหนือ และถิ่นอีสาน “เรา” มีความหมายเหมือนกัน คือ หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความหมายทางไวยากรณ์ของรูปคำบุรุษสรรพนามที่มีรูปเหมือนกัน 4 ถิ่น

รูปคำ	ถิ่นกลาง	ถิ่นใต้	ถิ่นเหนือ	ถิ่นอีสาน
กู	[1]	[1]	[1]	[1]
เขา	[1] , [3]	[3]	[3]	[3]
คุณ	[2]	[2]	[2]	[2]
ฉัน	[1]	[1]	[1]	[1]
เธอ	[2] , [3]	[2]	[2]	[2]
ผม	[1]	[1]	[1]	[1]
มัน	[3]	[3]	[3]	[3]
มึง	[2]	[2]	[2]	[2]
เรา	[1] , [2]	[1]	[1]	[1]

ความหมายทางไวยากรณ์ของคำที่มีรูปเหมือนกัน 3 ถิ่น

รูปคำบุรุษสรรพนามที่มีรูปเหมือนกัน 3 ถิ่น มีจำนวน 1 รูป ได้แก่ สู โดยมีความหมายที่เหมือนกันทั้ง 3 ถิ่น กล่าวคือ หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความหมายทางไวยากรณ์ของรูปคำบุรุษสรรพนามที่มีรูปเหมือนกัน 3 ถิ่น

รูปคำ	ถิ่นกลาง	ถิ่นใต้	ถิ่นเหนือ	ถิ่นอีสาน
สู	-	[2]	[2]	[2]

ความหมายทางไวยากรณ์ของคำที่มีรูปเหมือนกัน 2 ถิ่น

รูปคำบุรุษสรรพนามที่มีรูปเหมือนกัน 2 ถิ่น มีจำนวน 8 รูป ได้แก่ แก ข้า ตัว ตัวเอง ท่าน เป็น หนู เอ็ง พบว่ามีความหมายเหมือนกัน 5 รูป ได้แก่ แก ข้า ตัว ตัวเอง เอ็ง และมีความหมายต่างกัน 3 รูป ได้แก่ เป็น ท่าน หนู ดังนี้

“เป็น” ปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นเหนือและถิ่นอีสาน(เพิ่น) ซึ่งมีความหมายทางไวยากรณ์แตกต่างกัน ดังนี้ ภาษาไทยถิ่นเหนือ หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 1 และหมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 2 แต่ในภาษาไทยถิ่นอีสาน หมายถึง คำสรรพนามบุรุษ ที่ 2 เท่านั้น

“ท่าน” ปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ ซึ่งมีความหมายทางไวยากรณ์แตกต่างกันดังนี้ ภาษาไทยถิ่นกลาง หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 2 หรือคำสรรพนามบุรุษที่ 3 แต่ในภาษาไทยถิ่นใต้ หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 3

“หนู” ปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นใต้ ซึ่งมีความหมายทางไวยากรณ์แตกต่างกัน ดังนี้ ภาษาไทยถิ่นกลาง หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 1 และหมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 2 แต่ในภาษาไทยถิ่นใต้ หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความหมายทางไวยากรณ์ของรูปคำบุรุษสรรพนามที่มีรูปเหมือนกัน 2 ถิ่น

รูปคำ	ถิ่นกลาง	ถิ่นใต้	ถิ่นเหนือ	ถิ่นอีสาน
แก	[2] , [3]	[2] , [3]		
ข้า	[1]		[1]	
ตัว			[2]	[2]
ตัวเอง	[2]	[2]		
เป็น			[1] , [2]	[2]
ท่าน	[2] , [3]	[3]		
หนู	[1] , [2]			[1]
เอ็ง	[2]	[2]		

ความหมายทางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนามเฉพาะถิ่น

คำบุรุษสรรพนามคำที่ใช้เฉพาะถิ่น มีจำนวน 12 รูป ได้แก่ กระผม ข้าพเจ้า คิฉิน เต็น นุ้ย ข้าเจ้า คิง ฮา ซ้อย ช้าน้อย เจ้า และลาว โดยรูปคำทั้ง 12 รูปนี้สามารถแบ่งได้ดังนี้

รูปคำที่ใช้เฉพาะภาษาไทยถิ่นกลาง จำนวน 3 รูป ได้แก่ กระผม ข้าพเจ้า คิฉิน

รูปคำที่ใช้เฉพาะในภาษาไทยถิ่นใต้ จำนวน 2 รูป ได้แก่ เต็น นุ้ย

รูปคำที่ใช้เฉพาะในภาษาไทยถิ่นเหนือ จำนวน 3 รูป ได้แก่ ข้าเจ้า คิง ฮา

รูปคำที่ใช้เฉพาะในภาษาไทยถิ่นอีสานจำนวน 4 รูป ได้แก่ ซ้อย ช้าน้อย เจ้า ลาว

เมื่อเปรียบเทียบความหมายทางไวยากรณ์พบว่าคำบุรุษสรรพนามเฉพาะถิ่นมีทั้งรูปคำที่มีความหมายเหมือนกันและความหมายต่างกัน โดย “กระผม” “ข้าพเจ้า” และ “คิฉิน” ในภาษาไทยถิ่นกลาง “นุ้ย1” ในภาษาไทยถิ่นใต้ “ฮา” “ข้าเจ้า” ในภาษาไทยถิ่นเหนือ และ “ซ้อย” “ช้าน้อย” ในภาษาไทยถิ่นอีสาน มีความหมายทางไวยากรณ์เหมือนกัน หมายถึง สรรพนามบุรุษที่ 1 ส่วน “เต็น” “นุ้ย2” ในภาษาไทยถิ่นใต้ “คิง” ในภาษาไทยถิ่นเหนือ และ “เจ้า” ในภาษาไทยถิ่นอีสาน มีความหมายทางไวยากรณ์เหมือนกัน หมายถึง สรรพนามบุรุษที่ 2 ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบความหมายทางไวยากรณ์ของรูปคำบุรุษสรรพนามเฉพาะถิ่น

ความหมาย	ถิ่นกลาง	ถิ่นใต้	ถิ่นเหนือ	ถิ่นอีสาน
[1]	กระผม ข้าพเจ้า ดิฉัน	น้าย1	ฮา ข้าเจ้า	จ้อย ข้าน้อย
[2]		เด็น น้าย2	กิง	เจ้า
[3]				ลาว

2.2 เปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยทางสังคมในภาษาไทย 4 ถิ่น

2.2.1 เปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยด้านเพศ สรุปได้ดังนี้

ภาษาไทยถิ่นกลาง มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูด ผู้ฟังหรือผู้ที่กล่าวถึง

เพศชาย มีจำนวน 2 คำ ได้แก่ กระผม ผม

เพศหญิง มีจำนวน 1 คำ ได้แก่ ดิฉัน

เพศชายหรือเพศหญิงจำนวน 15 รูป ได้แก่ กู แก ข้า ข้าพเจ้า เขา

คุณ ฉัน ตัวเอง ท่าน เธอ มัน มึง เรา หนู เอง

ภาษาไทยถิ่นใต้ มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูด หรือผู้ฟัง

เพศชาย มีจำนวน 1 คำ ได้แก่ ผม

เพศชายหรือเพศหญิงจำนวน 15 รูป ได้แก่ กู แก เขา คุณ ฉัน ตัวเอง เด็น

ท่าน เธอ น้าย มัน มึง เรา ฮู เอง

ภาษาไทยถิ่นเหนือ มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูด ผู้ฟังหรือผู้ที่กล่าวถึง

เพศชาย มีจำนวน 3 คำ ได้แก่ กิง ผม ฮา

เพศหญิง มีจำนวน 2 คำ ได้แก่ ข้าเจ้า ฉัน

เพศชายหรือเพศหญิงจำนวน 11 รูป ได้แก่ กู ข้า เขา คุณ ตัว เธอ เป็น

มัน มึง เรา ฮู

ภาษาไทยถิ่นอีสาน มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้ผู้พูด ผู้ฟังหรือผู้ที่กล่าวถึง

เพศชาย มีจำนวน 1 คำ ได้แก่ ผม

เพศหญิง มีจำนวน 2 คำ ได้แก่ ฉัน หนู

เพศชายหรือเพศหญิง จำนวน 14 คำ ได้แก่ กู จ้อย ข้าน้อย เขา คุณ

เจ้า โต เธอ เพ็น มัน มึง เรา ลาว ฮู

ผลการเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย 4 ถิ่น ตามปัจจัยด้านเพศ สรุปว่ามีคำที่ใช้แตกต่างกันจำนวน 2 คำ ได้แก่

“ฉัน” ปรากฏใช้ในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น โดยภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นใต้ใช้แทนผู้พูดเพศชายหรือหญิงก็ได้ แต่ในภาษาไทยถิ่นเหนือและถิ่นอีสานใช้แทนเพศหญิง

“หนู” ปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นกลางและไทยถิ่นอีสาน โดยภาษาไทยถิ่นกลางใช้แทนผู้พูดเพศหญิงหรือเพศชายก็ได้ แต่ในภาษาไทยถิ่นอีสานใช้ “หนู” แทนเพศหญิงเท่านั้น

2.2.2 เปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามตามความสัมพันธ์

การใช้คำบุรุษสรรพนามตามความสัมพันธ์ด้านบทบาท สรุปได้ดังนี้

ภาษาไทยถิ่นกลาง มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึง

คนรู้จัก จำนวน 6 คำ ได้แก่ กู แก2 ข้า เขา1 มึง เอ็ง

คนรู้จักหรือไม่รู้จัก จำนวน 18 คำ

ได้แก่ กระผม แก3 ข้าพเจ้า เขา3 คุณ ฉัน คิฉัน ตัว

ท่าน2 ท่าน3 เธอ2 เธอ3 ผม มัน เรา1 เรา2 หนู1 หนู2

ภาษาไทยถิ่นใต้ มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึง

คนรู้จัก จำนวน 9 คำ ได้แก่ กู แก2 ตัวเอง มัน มึง เรา1 เรา2 ฮู เอ็ง

คนรู้จักหรือไม่รู้จัก จำนวน 10 คำ

ได้แก่ แก3 เขา3 คุณ ฉัน เดี๋น ท่าน3 เธอ2 นุ้ย1 นุ้ย2 ผม

ภาษาไทยถิ่นเหนือ มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึง

คนรู้จัก จำนวน 5 คำ ได้แก่ กู ข้า คิง มึง ฮา

คนรู้จักหรือไม่รู้จัก จำนวน 12 คำ ได้แก่ ข้าเจ้า เขา3 คุณ ฉัน

ตัว เธอ1 เป็น1 เป็น3 ผม มัน เฮา1 ฮู

ภาษาไทยถิ่นอีสาน มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึง

คนรู้จัก จำนวน 3 คำ ได้แก่ กู มึง ฮู

คนรู้จักหรือไม่รู้จัก จำนวน 14 คำ ได้แก่ ข้อย ข้าน้อย เขา3

คุณ เจ้า ฉัน ตัว เธอ1 พี่น ผม มัน เฮา1 ลาว หนู1

ผลเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย 4 ถิ่น เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึงคนรู้จักหรือไม่รู้จัก พบว่ามีคำที่ใช้แตกต่างกันจำนวน 5 คำ ได้แก่

“ตัวเอง” ปรากฏใช้เฉพาะภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นใต้ โดยภาษาไทยถิ่นกลางใช้แทนผู้ฟังที่รู้จักหรือไม่รู้จักก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ใช้แทนผู้ฟังที่รู้จักเท่านั้น

“มัน” ภาษาไทยถิ่นกลาง ถิ่นเหนือ และถิ่นอีสาน ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึงที่รู้จักหรือไม่รู้จักก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ใช้เฉพาะเมื่อกล่าวถึงคนที่รู้จักกันเท่านั้น

“เรา1/เฮา1” ภาษาไทยถิ่นกลาง ถิ่นเหนือ และถิ่นอีสาน ใช้แทนผู้พูด เมื่อพูดกับคนรู้จัก หรือไม่รู้จักก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ใช้เฉพาะเมื่อพูดกับคนรู้จักเท่านั้น

“เรา2” ปรากฏใช้เฉพาะภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นใต้ โดยภาษาไทยถิ่นกลางใช้แทน ผู้ฟังที่รู้จักหรือไม่รู้จักก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ใช้แทนผู้ฟังที่รู้จักเท่านั้น

“กู” ปรากฏใช้เฉพาะภาษาไทยถิ่นใต้ ถิ่นเหนือ และถิ่นอีสาน โดยภาษาไทยถิ่นใต้และถิ่น อีสาน ใช้แทนผู้ฟังที่รู้จักกันเท่านั้น ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือใช้แทนผู้ฟังที่รู้จักหรือไม่รู้จักก็ได้

การใช้คำบุรุษสรรพนามตามความสัมพันธ์ด้านความสนิทสนม สรุปได้ดังนี้

ภาษาไทยถิ่นกลาง มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึง

คนสนิท จำนวน 5 คำ ได้แก่ กู แก2 ข้า มึง เอ็ง

คนสนิทหรือไม่สนิท จำนวน 19 คำ

ได้แก่ กระผม แก3 ข้าพเจ้า เขา1 เขา3 คุณ ฉันทัน ดิฉัน ตัว

ท่าน2 ท่าน3 เธอ2 เธอ3 ผม มัน เรา1 เรา2 หนู1 หนู2

ภาษาไทยถิ่นใต้ มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึง

คนสนิท จำนวน 8 คำ ได้แก่ กู แก2 ตัวเอง มัน มึง เรา2 กู เอ็ง

คนสนิทหรือไม่สนิท จำนวน 11 คำ ได้แก่ แก3 เขา3 คุณ ฉันทัน เต็น

ท่าน3 เธอ2 น้อย1 น้อย2 ผม เรา1

ภาษาไทยถิ่นเหนือ มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึง

คนสนิท จำนวน 4 คำ ได้แก่ กู คิง มึง ฮา

คนสนิทหรือไม่สนิท จำนวน 13 คำ

ได้แก่ ข้า ข้าเจ้า เขา3 คุณ ฉันทัน ตัว เธอ2 เป็น1 เป็น3

ผม มัน เฮา1 กู

ภาษาไทยถิ่นอีสาน มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึง

คนสนิท จำนวน 3 คำ ได้แก่ กู มึง กู

คนสนิทหรือไม่สนิท จำนวน 14 คำ

ได้แก่ ข้อย ข้าน้อย เขา3 คุณ เจ้า ฉันทัน ตัว เธอ2 เพ็น

ผม มัน เฮา1 ลาว หนู1

ผลเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามเมื่อพูดกับหรือกล่าวถึงคนสนิทหรือ คนไม่สนิท พบว่ามีคำที่ใช้แตกต่างกันจำนวน 5 คำ ได้แก่

“ตัวเอง” ปรากฏใช้เฉพาะภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นใต้ โดยภาษาไทยถิ่นกลางใช้แทน ผู้ฟังที่สนิทหรือไม่สนิทก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ใช้แทนผู้ฟังที่สนิทเท่านั้น

“มัน” ภาษาไทยถิ่นกลาง ถิ่นเหนือ และถิ่นอีสาน ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึงที่สนิทหรือไม่สนิท กันก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ใช้เฉพาะเมื่อกล่าวถึงคนที่สนิทกันเท่านั้น

“เรา2” ปรากฏใช้เฉพาะภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นใต้ โดยภาษาไทยถิ่นกลางใช้แทนผู้ฟังที่สนิทหรือไม่สนิทก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ใช้แทนผู้ฟังที่สนิทเท่านั้น

“อู” ปรากฏใช้เฉพาะภาษาไทยถิ่นใต้ ถิ่นเหนือ และถิ่นอีสาน โดยภาษาไทยถิ่นใต้และถิ่นอีสาน ใช้แทนผู้ฟังที่สนิทกันเท่านั้น ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือใช้แทนผู้ฟังที่สนิทหรือไม่สนิทก็ได้

การใช้คำบุรุษสรรพนามตามความสัมพันธ์ด้านอายุ สรุปได้ว่า

ภาษาไทยถิ่นกลาง มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึง

คนที่มีอายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน จำนวน 10 คำ

ได้แก่ กระผม ข้า ข้าพเจ้า เขา3 คุณ ฉันท ดิฉัน

ท่าน2 ท่าน3 ผม

คนที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากัน จำนวน 7 คำ ได้แก่ อู แก2 เธอ2

เธอ3 มัน มึง เรา1

คนที่มีอายุเท่ากัน จำนวน 2 คำ ได้แก่ เขา1 ตัวเอง

คนที่มีอายุมากกว่า จำนวน 2 คำ ได้แก่ แก3 หนู1

คนที่มีอายุน้อยกว่า จำนวน 3 คำ ได้แก่ เรา2 หนู2 เอ็ง

ภาษาไทยถิ่นใต้ มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึง

คนที่มีอายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน จำนวน 5 คำ

ได้แก่ เขา3 คุณ ฉันท ท่าน3 ผม

คนที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากัน จำนวน 8 คำ

ได้แก่ อู ตัวเอง เธอ2 มัน มึง เรา1 อู เอ็ง

คนที่มีอายุเท่ากัน จำนวน 1 คำ ได้แก่ แก2

คนที่มีอายุมากกว่า จำนวน 2 คำ ได้แก่ แก3 หนู1

คนที่มีอายุน้อยกว่า จำนวน 2 คำ ได้แก่ หนู2 เรา2

คนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากัน จำนวน 1 คำ ได้แก่ เฒ่า

ภาษาไทยถิ่นเหนือ มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึง

คนที่มีอายุมากกว่า เท่ากัน หรือน้อยกว่า จำนวน 5 คำ

ได้แก่ กระผม ข้า ข้าพเจ้า เขา3 คุณ ฉันท เป็น3 ผม

คนที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากัน จำนวน 4 คำ ได้แก่ เธอ2 มัน เฮา1 อู

คนที่มีอายุเท่ากัน จำนวน 7 คำ ได้แก่ อู ข้า คิง ตัว เป็น1 มึง ฮา

คนที่มีอายุมากกว่า จำนวน 1 คำ ได้แก่ ข้าเจ้า

ภาษาไทยถิ่นอีสาน มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึง

คนที่มีอายุมากกว่า เท่ากัน หรือน้อยกว่า จำนวน 5 คำ

ได้แก่ ข้าน้อย คุณ เจ้า พี่น ผม

คนที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากัน จำนวน 8 คำ ได้แก่ ญ เขา3 ตัว

เธอ2 มัน มึง เขา1 สู้

คนที่มีอายุมากกว่า จำนวน 1 คำ ได้แก่ หนู1

คนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากัน จำนวน 3 คำ ได้แก่ ช้อย ฉั่น ลาว

ผลเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามเมื่อพูดกับหรือกล่าวถึงคนที่อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ พบว่ามีคำที่ใช้แตกต่างกันจำนวน 9 คำ ได้แก่

“กู” ภาษาไทยถิ่นกลาง ถิ่นใต้ และถิ่นอีสาน ใช้แทนผู้พูดเมื่อพูดกับคนที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากัน ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือใช้แทนผู้พูดเมื่อพูดกับคนที่อายุเท่ากันเท่านั้น

“แก2” ปรากฏใช้เฉพาะภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นใต้ โดยภาษาไทยถิ่นกลางใช้แทนผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่าหรืออายุเท่ากัน ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ใช้แทนผู้ฟังที่มีอายุเท่ากันเท่านั้น

“ข้า” ปรากฏใช้เฉพาะภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นเหนือ โดยภาษาไทยถิ่นกลางใช้แทนผู้พูดเมื่อพูดกับคนที่อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือใช้แทนผู้พูดเมื่อพูดกับคนที่มีอายุเท่ากันเท่านั้น

“เขา3” ภาษาไทยถิ่นกลาง ถิ่นใต้ ถิ่นเหนือ ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึงที่มีอายุเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นอีสานใช้แทนผู้ที่กล่าวถึงที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากัน

“ฉั่น” ภาษาไทยถิ่นกลาง ถิ่นใต้ ถิ่นเหนือ ใช้แทนผู้พูดเมื่อพูดกับคนที่มีอายุเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นอีสานใช้แทนผู้พูดเมื่อพูดกับคนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากัน

“ตัว” ปรากฏใช้เฉพาะในภาษาไทยถิ่นเหนือและถิ่นอีสาน โดยภาษาไทยถิ่นเหนือใช้แทนผู้ฟังที่อายุเท่ากัน ส่วนภาษาไทยถิ่นอีสานใช้แทนผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากัน

“ตัวเอง” ปรากฏใช้เฉพาะในภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นใต้ โดยภาษาไทยถิ่นกลางใช้แทนผู้ฟังเมื่อพูดกับคนที่มีอายุเท่ากัน ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ใช้แทนผู้ฟังเมื่อพูดกับคนที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากัน

“มึง” ภาษาไทยถิ่นกลาง ถิ่นใต้ และถิ่นอีสาน ใช้แทนผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากัน ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือใช้แทนผู้ฟังที่มีอายุเท่ากันเท่านั้น

“เอ็ง” ปรากฏใช้เฉพาะภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นใต้ โดยภาษาไทยถิ่นกลางใช้แทนผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ใช้แทนผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากัน

2.2.3 เปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามตามกาลเทศะในภาษาไทย 4 ถิ่น

ภาษาไทยถิ่นกลาง มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึงในกาลเทศะที่

เป็นทางการ จำนวน 3 คำ ได้แก่ กระผม ข้าพเจ้า คิฉัน

ไม่เป็นทางการ จำนวน 12 คำ ได้แก่ กู แก2 แก3 ข้า เขา1 ตัวเอง มัน มึง

เรา2 หนู1 หนู2 เอ็ง

เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ จำนวน 9 คำ ได้แก่ เขา3 คุณ ฉัน

ท่าน2 ท่าน3 เธอ2 เธอ3 ผม เรา1

ภาษาไทยถิ่นใต้ มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึงในกาลเทศะที่

เป็นทางการ จำนวน 1 คำ ได้แก่ ท่าน3

ไม่เป็นทางการ จำนวน 12 คำ

ได้แก่ กู แก2 แก3 ตัวเอง เดี๋ย นู๋1 นู๋2 มัน มึง เรา2 สู้ เอ็ง

เรา2 หนู1 หนู2 เอ็ง

เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ จำนวน 6 คำ ได้แก่ เขา3 คุณ ฉัน เธอ2

ผม เรา1

ภาษาไทยถิ่นเหนือ มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึงในกาลเทศะที่

เป็นทางการ จำนวน 3 คำ ได้แก่ ข้าเจ้า คุณ ฉัน

ไม่เป็นทางการ จำนวน 7 คำ ได้แก่ กู ข้า คิง มัน มึง สู้ ฮา

เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ จำนวน 7 คำ ได้แก่ เขา3 ตัว เธอ2

เป็น1 เป็น3 ผม เฮา1

ภาษาไทยถิ่นอีสาน มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เมื่อพูดกับหรือกล่าวถึงในกาลเทศะที่

เป็นทางการ จำนวน 4 คำ ได้แก่ ข้าน้อย เขา3 คุณ ฉัน

ไม่เป็นทางการ จำนวน 4 คำ ได้แก่ กู ซ้อย มึง สู้

เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ จำนวน 9 คำ

ได้แก่ เจ้า ตัว เธอ2 พี่น ผม มัน เฮา1 ลาว หนู2

ผลเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามเมื่อพูดกับหรือกล่าวถึงในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ พบว่ามีคำที่ใช้แตกต่างกันจำนวน 5 คำ ได้แก่

“เขา3” ภาษาไทยถิ่นกลาง ถิ่นใต้ ถิ่นเหนือ ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึงในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นอีสานใช้เฉพาะในกาลเทศะที่เป็นทางการเท่านั้น

“คุณ” ภาษาไทยถิ่นกลาง และภาษาไทยถิ่นใต้ ใช้แทนผู้ฟังในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือและถิ่นอีสานใช้แทนผู้ฟังในกาลเทศะที่เป็นทางการเท่านั้น

“จัน” ภาษาไทยถิ่นกลาง และภาษาไทยถิ่นใต้ ใช้แทนผู้พูดในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือและถิ่นอีสานใช้แทนผู้พูดในกาลเทศะที่เป็นทางการเท่านั้น

“มัน” ภาษาไทยถิ่นกลาง ถิ่นใต้ และถิ่นเหนือ ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึงในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ ส่วนภาษาไทยถิ่นอีสานในแทนผู้ที่กล่าวถึงในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

“หนู2” ปรากฏใช้เฉพาะในภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นอีสาน โดยภาษาไทยถิ่นกลางใช้แทนผู้ฟังในกาลเทศะที่เป็นไม่เป็นทางการ ส่วนภาษาไทยถิ่นอีสานใช้แทนผู้ฟังในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

2.2.4 เปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยทางสังคมของคำที่มีรูปเหมือนและรูปเฉพาะถิ่น

เปรียบเทียบการใช้ตามปัจจัยทางสังคมของคำที่มีรูปเหมือนกัน 4 ถิ่น

รูปคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เหมือนกัน 4 ถิ่นมีจำนวน 9 คำ โดยมีคำที่ใช้ตามปัจจัยทางสังคมเหมือนกัน 1 คำ ได้แก่ เธอ และมีคำที่ใช้แตกต่างกันจำนวน 8 คำ ดังนี้

“กู” ภาษาไทยถิ่นกลาง และใต้ ใช้เมื่อผู้พูดเป็นเพศชายหรือเพศหญิง ที่รู้จัก ที่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ และภาษาไทยถิ่นเหนือ “กู” จะใช้แตกต่างกับภาษาไทยถิ่นกลางและใต้ ในปัจจัยด้านอายุคือใช้แทนผู้พูดที่มีอายุเท่ากับผู้ฟังหรือผู้ที่กล่าวถึงเท่านั้น ส่วนภาษาไทยถิ่นอีสานใช้ “กู” แทนผู้พูดเมื่อพูดกับคนที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่านั้น

“เขา3” ภาษาไทยถิ่นกลาง ใต้ และเหนือ ใช้ตามปัจจัยทางสังคมเหมือนกัน คือ ใช้แทนคนที่กล่าวถึง เพศชายหรือเพศหญิงที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นอีสานใช้แตกต่างจากภาษาถิ่นอื่น ในเรื่องของปัจจัยด้านอายุและกาลเทศะ กล่าวคือใช้แทนคนที่กล่าวถึงที่มีอายุเท่ากันหรือน้อยกว่า และใช้เฉพาะในกาลเทศะที่เป็นทางการเท่านั้น

“คุณ” ภาษาไทยถิ่นกลาง ถิ่นใต้ และถิ่นเหนือ ใช้ตามปัจจัยทางสังคมเหมือนกัน คือ ใช้แทนผู้ฟัง ที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิง ที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ ในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นอีสานใช้แตกต่างจากภาษาถิ่นอื่น ในเรื่องของกาลเทศะ กล่าวคือ ใช้เฉพาะในกาลเทศะที่เป็นทางการเท่านั้น

“ฉัน” ภาษาไทยถิ่นกลาง และถิ่นใต้ ใช้ตามปัจจัยทางสังคมเหมือนกัน คือ ใช้แทนผู้พูดที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิง ที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ และภาษาไทยถิ่นเหนือใช้แทนผู้พูดเพศหญิง ที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในกาลเทศะที่เป็นทางการ ส่วนภาษาไทย

ถิ่นอีสาน ใช้แทนผู้พูดเพศหญิง ที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในกาลเทศะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

“ผม” ภาษาไทยถิ่นกลาง ได้ และถิ่นเหนือ ใช้แทนผู้พูดเพศชายได้ทุกสถานการณ์ ตามปัจจัยทางสังคม แต่ภาษาไทยถิ่นอีสาน ใช้แทนผู้พูดเพศชาย เฉพาะในกาลเทศะที่เป็นทางการ เท่านั้น

“มัน” ภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นเหนือ ใช้ตามปัจจัยทางสังคมเหมือนกัน คือ ใช้แทนคนที่กล่าวถึง ที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิง ที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากัน หรือน้อยกว่า ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ และภาษาไทยถิ่นใต้ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึงคนที่รู้จัก สนิท กัน อายุเท่ากันหรือน้อยกว่า ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ ส่วนภาษาไทยถิ่นอีสานใช้แทนผู้ที่ กล่าวถึงเป็นเพศชายหรือเพศหญิง คนรู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิทกัน อายุเท่ากันหรือน้อย กว่า ในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

“มีง” ภาษาไทยถิ่นกลาง ถิ่นใต้ และถิ่นอีสาน ใช้ตามปัจจัยทางสังคมเหมือนกัน คือ ใช้แทนผู้ฟังที่เพศชายหรือเพศหญิง ที่รู้จัก สนิทกัน อายุเท่ากันหรือน้อยกว่า ในกาลเทศะที่ไม่ เป็นทางการ ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือใช้แทนผู้ฟังที่เพศชายหรือเพศหญิง ที่รู้จัก สนิทกัน อายุเท่ากัน ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ

“เรา1” ภาษาไทยถิ่นกลาง ถิ่นเหนือ และถิ่นอีสาน ใช้ตามปัจจัยทางสังคม เหมือนกัน คือ ใช้แทนผู้พูดที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิง ที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิท อายุ มากกว่าหรือเท่ากัน ในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ ใช้แทนผู้พูดที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิง ที่รู้จักที่สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

เปรียบเทียบการใช้ตามปัจจัยทางสังคมของคำที่มีรูปเหมือนกัน 3 ถิ่น

รูปคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เหมือนกัน 3 ถิ่น มี 1 คำ ได้แก่ “กู” โดย “กู” ในภาษาไทยถิ่นใต้ และถิ่นอีสาน ใช้ตามปัจจัยทางสังคมเหมือนกัน คือ ใช้แทนผู้ฟังที่เป็นเพศชาย หรือหญิง ที่รู้จัก สนิทกัน อายุเท่ากันหรือน้อยกว่า ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ ส่วนภาษาไทยถิ่น เหนือ ใช้แทนผู้ฟังที่เป็นเพศชายหรือหญิง ที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากันหรือน้อย กว่า ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ

เปรียบเทียบการใช้ตามปัจจัยทางสังคมของคำที่มีรูปเหมือนกัน 2 ถิ่น

รูปคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เหมือนกันทั้ง 2 ถิ่นจำนวน 9 คำ ได้แก่ แก2 แก3 ข้า ตัว ตัวเอง เป็น3 ท่าน3 หนู1 เอ็ง โดยรูปคำที่ใช้เหมือนกัน 2 ถิ่นมีคำที่ใช้ตามปัจจัยทางสังคมแตกต่างกันจำนวน 6 คำ ดังนี้

“แก2” ภาษาไทยถิ่นกลางใช้ตามปัจจัยทางสังคม โดยใช้แทนผู้ฟังที่เป็นเพศชาย หรือเพศหญิงที่รู้จัก ที่สนิท อายุเท่ากันหรือน้อยกว่า ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ ส่วนภาษาไทย

ถิ่นได้ใช้แทนผู้ฟังที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิง ที่รู้จัก ที่สนิท อายุเท่ากัน ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ

“ข้า” ภาษาไทยถิ่นกลาง ใช้ตามปัจจัยทางสังคม โดยใช้แทนผู้พูดที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิงที่คนรู้จัก ที่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในกาลเทศะไม่เป็นทางการ ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือแทน ผู้พูดที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิง ที่รู้จักหรือไม่รู้จัก ที่สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากัน ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ

“ตัว” ภาษาไทยถิ่นเหนือใช้ตามปัจจัยทางสังคม โดยใช้แทนผู้ฟัง ที่เป็นเพศหญิงหรือชาย ที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นอีสานใช้เมื่อพูดกับคนที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่น้อยกว่า ผู้ชายหรือผู้หญิง ในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

“ตัวเอง” ภาษาไทยถิ่นกลางใช้ตามปัจจัยทางสังคม โดยใช้แทนผู้ฟังที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิง ที่รู้จักหรือไม่รู้จัก ที่สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากัน ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ ใช้แทนผู้ฟังที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิง ที่รู้จัก สนิทกัน อายุเท่ากันหรือน้อยกว่า ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ

“ท่าน3” ภาษาไทยถิ่นกลางใช้ตามปัจจัยทางสังคม โดยใช้แทนผู้ที่กล่าวถึงที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิง ที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึงที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิง ที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิทกัน อายุมากกว่า เท่ากันหรือน้อยกว่า ในกาลเทศะที่เป็นทางการ

“หนู1” ภาษาไทยถิ่นกลางใช้ตามปัจจัยทางสังคม โดยใช้แทนผู้พูดที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิงที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิทกัน อายุน้อยกว่า ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ ส่วนภาษาไทยถิ่นอีสานใช้แทนผู้พูดที่เป็นเพศหญิงที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิทกัน อายุมากกว่า ในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ

เปรียบเทียบการใช้ตามปัจจัยทางสังคมของคำที่มีรูปเฉพาะถิ่น

รูปคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เฉพาะถิ่นจำนวน 12 รูป ได้แก่ กระผม ข้าพเจ้า ดิฉัน เค้น นุ้ย ข้าเจ้า คิง ฮา ข้อย ข้าน้อย เจ้า และ ลาว เมื่อเปรียบเทียบการใช้บุรุษสรรพนามตามปัจจัยทางสังคมของคำบุรุษสรรพนามเฉพาะถิ่น พบว่ามีคำบุรุษสรรพนามทั้งที่ใช้ตามปัจจัยทางสังคมเหมือนกันในถิ่นเดียวกัน และใช้เหมือนกันกับถิ่นอื่นดังนี้ “คิง” “ฮา” ในภาษาไทยถิ่นเหนือใช้ตามปัจจัยทางสังคมเหมือนกัน และ “ข้าพเจ้า” ในภาษาไทยถิ่นกลางและ “ข้าน้อย” ในภาษาไทยถิ่นอีสานใช้ตามปัจจัยทางสังคมเหมือนกัน

บทสรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาการเปรียบเทียบระบบนุษสรพนามในภาษาไทย 4 ถิ่น สามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษาดังประเด็นต่อไปนี้

การเปรียบเทียบระบบนุษสรพนามในภาษาไทย 4 ถิ่น

การเปรียบเทียบการระบบนุษสรพนามในภาษาไทย 4 ถิ่น พิจารณาในเรื่องของรูปคำความหมายทางไวยากรณ์ และการใช้ตามปัจจัยทางสังคม

รูปคำนุษสรพนามในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น

ผลการศึกษาพบว่ารูปคำนุษสรพนามในภาษาไทย 4 ถิ่นจะมีทั้งรูปคำที่เหมือนและแตกต่างกัน โดยรูปคำที่ปรากฏใช้ในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น จำนวนทั้งหมด 30 รูป มีรูปคำเหมือนกันจำนวน 18 รูป ได้แก่ กู เขา คุณ ฉัน เธอ ผม มัน มึง เรา ดู แก ตัวเอง ท่าน เอ็ง ข้า หนู เป็นตัว โดยแบ่งเป็นรูปคำเหมือนกัน 4 ถิ่น จำนวน 9 รูป รูปคำเหมือนกัน 3 ถิ่น จำนวน 1 รูป รูปคำเหมือนกัน 2 ถิ่น จำนวน 8 รูป และรูปคำเฉพาะถิ่นจำนวน 12 รูป ได้แก่ กระผม ข้าพเจ้า คิฉิน เต็น นุ้ย ข้าเจ้า คิง ฮา ซ้อย ช้าน้อย เจ้า ลาว นอกจากนี้ภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้มีรูปคำเหมือนกันมากกว่าภาษาไทยถิ่นเหนือและไทยถิ่นอีสาน ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือกับภาษาไทยถิ่นอีสานมีรูปคำเหมือนกันมากกว่าภาษาไทย ถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ ดังผลการศึกษาต่อไปนี้

ภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้ มีจำนวนรูปคำเหมือนกันเมื่อเทียบกับภาษาไทยถิ่นอื่น จำนวน 13 รูป ได้แก่ กู แก เขา คุณ ฉัน เธอ ผม มัน มึง เรา ตัวเอง ท่าน เอ็ง

ภาษาไทยถิ่นเหนือกับภาษาไทยถิ่นอีสาน มีจำนวนรูปคำที่ใช้เหมือนกันเมื่อเทียบกับภาษาไทยถิ่นอื่น จำนวน 12 รูป ได้แก่ กู เขา คุณ ฉัน เธอ ผม มัน มึง เรา ตัว ดู เป็น

ภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นอีสาน มีจำนวนรูปคำที่ใช้เหมือนกันจำนวน 10 คำ ได้แก่ กู เขา คุณ ฉัน เธอ ผม มัน มึง เรา และ หนู

ภาษาไทยถิ่นใต้กับภาษาไทยถิ่นเหนือ มีจำนวนรูปคำใช้เหมือนกันจำนวน 10 คำ ได้แก่ กู เขา คุณ ฉัน เธอ ผม มัน มึง เรา และ ดู

ภาษาไทยถิ่นใต้กับภาษาไทยถิ่นอีสาน มีจำนวนรูปคำใช้เหมือนกันจำนวน 10 คำ ได้แก่ กู เขา ฉัน เธอ ผม มัน มึง เรา คุณ และ ดู

ภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นเหนือ มีจำนวนรูปคำใช้เหมือนกันจำนวน 10 คำ ได้แก่ กู ข้า เขา คุณ ฉัน เธอ ผม มัน มึง และ เรา

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบรูปคำแสดงให้เห็นว่ารูปคำนุษสรพนามในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น มีรูปคำที่ใช้ทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน โดยภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้มีรูปคำเหมือนกันมากกว่าภาษาไทยถิ่นเหนือและไทยถิ่นอีสาน ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือกับภาษาไทยถิ่นอีสานมีรูปคำเหมือนกันมากกว่าภาษาไทยถิ่นกลางและไทยถิ่นใต้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ มาร์วิน บราวน์ (Brown 1965) ได้ศึกษาการจัดแบ่ง

ภาษาถิ่นตระกูลไท กลุ่มภาษาไทตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern) โดยแสดงความสัมพันธ์ของภาษาว่าภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดมากกว่าภาษาไทยถิ่นเหนือและไทยถิ่นอีสาน ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือกับภาษาไทยถิ่นอีสานมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากกว่าภาษาไทยถิ่นกลางและไทยถิ่นใต้

ความหมายของรูปคำและการใช้ตามปัจจัยทางสังคมของคำบุรุษสรรพนาม

ผลการเปรียบเทียบความหมายของรูปคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย 4 ถิ่น สามารถแบ่งประเภทรูปคำบุรุษสรรพนามออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. รูปเหมือน

1.1 รูปเหมือนความหมายเหมือน มีจำนวน 12 รูป

ได้แก่ กู คุณ ฉัน ผม มัน มึง สู้ แก ข้า ตัวตัวเอง เอ็ง

1.2 รูปเหมือนความหมายต่าง มีจำนวน 6 รูป

ได้แก่ เขา เธอ เรา ท่าน เป็น หนู

2. รูปต่าง

2.1 รูปต่างความหมายเหมือน มีจำนวน 11 รูป

ได้แก่ กระผม ดิฉัน ข้าพเจ้า นุ้ย ฮา ข้าเจ้า ข้อย ข้าน้อย
เด็น คิง เจ้า

2.2 รูปต่างความหมายต่าง มีจำนวน 1 รูป ได้แก่ ลาว

นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าบุรุษสรรพนามที่มีรูปเหมือนความหมายต่างกันนั้น ในภาษาไทยถิ่นกลางยังมีความหมายมากกว่าภาษาถิ่นอื่นๆ ดังนี้

รูปคำที่เหมือนกันทั้ง 4 ถิ่น คือ เธอ เรา มีความหมายมากกว่าเมื่อเทียบกับถิ่นอื่นๆ เช่น เธอ ภาษาไทยถิ่นกลางหมายถึง สรรพนามบุรุษที่ 2 และ 3 ส่วนในภาษาถิ่นอื่นๆ จะหมายถึง สรรพนามบุรุษที่ 2 เท่านั้น

รูปคำที่เหมือนกัน 2 ถิ่น คือ หนู มีความหมายมากกว่าเมื่อเทียบกับถิ่นอื่นๆ ได้แก่ หนู ภาษาไทยถิ่นกลางหมายถึง สรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 ส่วนในภาษาถิ่นอื่นๆ จะหมายถึง สรรพนามบุรุษที่ 1 เท่านั้น

ส่วนการเปรียบเทียบการใช้ตามปัจจัยทางสังคมด้าน เพศ ความสัมพันธ์ และ กาลเทศะ พบว่ารูปคำเดียวกัน ภาษาไทยถิ่นกลางจะมีความหลากหลายทางการใช้มากกว่าภาษาถิ่นอื่นๆ เช่น

“แก2” ปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นใต้ โดยภาษาไทยถิ่นกลาง มีความหลากหลายทางการใช้ตามปัจจัยทางสังคมมากกว่าภาษาไทยถิ่นใต้ ทั้งนี้ภาษาไทยถิ่นกลาง ใช้ได้กับผู้ฟังที่อายุเท่ากันหรือผู้ฟังที่อายุน้อยกว่าก็ได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ใช้แทนผู้ฟังที่อายุเท่ากันเท่านั้น

“ฉันท” ปรากฏใช้ในภาษาไทย 4 ถิ่น โดยภาษาไทยถิ่นกลางมีความหลากหลายทางการใช้ตามปัจจัยทางสังคมมากกว่าภาษาถิ่นเหนือและอีสาน ภาษาถิ่นกลางใช้แทนผู้พูดที่เป็น เพศหญิงหรือเพศชายก็ได้ ส่วนภาษาถิ่นเหนือและอีสานใช้แทนผู้พูดเพศหญิงเท่านั้น

“คุณ” ปรากฏใช้ในภาษาไทย 4 ถิ่น โดยภาษาไทยถิ่นกลางมีความหลากหลายทางการใช้ตามปัจจัยทางสังคมมากกว่าภาษาถิ่นเหนือและอีสาน ภาษาถิ่นกลางใช้แทนผู้พูดในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ส่วนภาษาถิ่นเหนือและอีสานใช้แทนผู้พูดในกาลเทศะที่เป็นทางการเท่านั้น

จากผลการเปรียบเทียบความหมายและการใช้ตามปัจจัยทางสังคมด้านเพศ ความสัมพันธ์ และกาลเทศะ ในการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2 ที่กล่าวว่า บุรุษสรรพนามที่มีรูปคำเหมือนกันจะมีความหมายทั้งเหมือนและแตกต่างกันแล้วในภาษาไทย ถิ่นกลางยังมีความหมายที่หลากหลายมากกว่าภาษาถิ่นอื่นๆ ทั้งนี้ผู้ศึกษามีความเห็นเมื่อเปรียบเทียบความหมายทางไวยากรณ์และการใช้ตามปัจจัยทางสังคมของคำบุรุษสรรพนามที่มีรูปคำเหมือนกันแต่ละถิ่น ภาษาถิ่นกลางจะมีความหมายทางไวยากรณ์และการใช้ตามปัจจัยทางสังคมจะมีความหลากหลายมากกว่าภาษาถิ่นอื่นๆ เนื่องจากภาษาถิ่นกลางเป็นภาษาไทยมาตรฐานที่ใช้ในการติดต่อราชการย่อมมีความหลากหลายมากกว่าภาษาถิ่นอื่นซึ่งเป็นภาษาถิ่น

นอกจากนี้การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย 4 ถิ่น ยังสะท้อนลักษณะทางสังคมบางประการ ดังนี้

การให้ความสำคัญกับผู้อาวุโส และมีความเมตตาเอ็นดูผู้น้อย มีความอ่อนน้อมถ่อมตนให้เกียรติผู้อื่น สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ แฟรงค์ เจ มัวร์ (Frank J. Moore 1974 อ้างอิงในอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ : 28) กล่าวว่า สังคมไทยจะเน้นความสำคัญของอายุมากกว่าสังคมตะวันตก เด็กๆ จะถูกสอนให้เคารพคนที่แก่กว่า ผู้น้อยจะให้ความเคารพผู้ใหญ่โดยอัตโนมัติ และจารุวรรณ พุ่มพลกุล (2525 : 174) ศึกษาการใช้คำสรรพนามในภาษาไทยถิ่นกลางของครูอาจารย์ในจังหวัดลพบุรี กล่าวว่าสรุปได้ว่า วัฒนธรรมไทยให้ความเคารพนับถือตามอาวุโส มีการยกย่องให้เกียรติแก่ผู้ที่อาวุโสกว่าเสมอ และผู้ใหญ่จะให้ความเมตตาเอ็นดูผู้น้อย

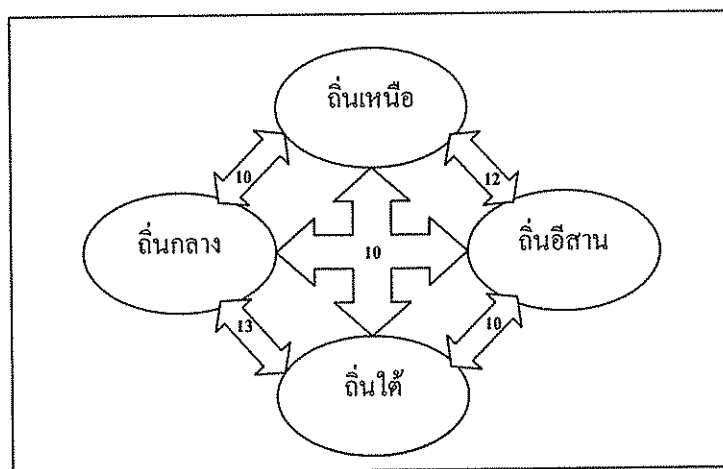
ความสัมพันธ์ของคนไทยในแต่ละภูมิภาค จากการเปรียบเทียบรูปคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เหมือนกันในภาษาไทย 4 ถิ่น สามารถแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ใกล้ชิดของคนไทยในแต่ละภูมิภาค โดยไทยถิ่นเหนือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับไทยถิ่นอีสาน และไทยถิ่นกลางมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับไทยถิ่นใต้ ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันของคนในแต่ละภูมินาคนนั้นนอกจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ใกล้กันแล้วการใช้คำบุรุษสรรพนามยังสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ใกล้ชิดได้อีกทางหนึ่ง โดยสอดคล้องกับ มาร์วิน บราวน์ (Brown 1965) ได้จัดแบ่งภาษาถิ่นตระกูลไท กลุ่มภาษาไทยตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern) แสดงความสัมพันธ์ของภาษาว่าภาษาถิ่นกลางกับภาษาไทย

ถิ่นได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดมากกว่าภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยถิ่นอีสาน ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือกับภาษาไทยถิ่นอีสานก็มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากกว่าภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้

ทั้งนี้การใช้คำบุรุษสรรพนามที่สะท้อนความสัมพันธ์ใกล้ชิดของคนไทยแต่ละภูมิภาคสามารถพิจารณาได้จาก 2 ประเด็น คือ จำนวนรูปคำที่ใช้เหมือนกัน และการใช้คำบุรุษสรรพนาม

1) พิจารณาความสัมพันธ์ใกล้ชิดของคนในสังคมได้จากการใช้จำนวนรูปคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เหมือนกัน

แผนภูมิแสดงจำนวนรูปคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย 4 ถิ่น

จากแผนภูมิแสดงการใช้รูปคำบุรุษสรรพนามที่มีรูปเหมือนกัน โดยจะเห็นได้ว่าภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้มีความสัมพันธ์กันมากกว่า เมื่อเทียบกับถิ่นอื่น ซึ่งพิจารณาจากจำนวนรูปคำบุรุษสรรพนามใช้เหมือนกันจำนวน 13 รูป และภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาไทยถิ่นเหนือมีความสัมพันธ์กันมากกว่าเมื่อเทียบกับถิ่นอื่น ทั้งนี้พิจารณา จากจำนวนรูปคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เหมือนกันจำนวน 12 รูป ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้กับภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่นใต้กับภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นกลางกับถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่นกลาง กับภาษาไทยถิ่นเหนือมีความสัมพันธ์ในระดับเท่ากัน คือมีรูปคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เหมือนกันจำนวน 10 รูปคำ

2) พิจารณาความสัมพันธ์ใกล้ชิดของคนในสังคมได้จากการใช้คำบุรุษสรรพนาม ดังนี้

“กู” ภาษาไทยถิ่นกลาง และถิ่นใต้ใช้เหมือนกัน คือ ใช้แทนผู้พูดเพศชายหรือหญิงเมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นคนรู้จัก สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ

“คุณ” ภาษาไทยถิ่นกลาง และถิ่นใต้ใช้เหมือนกัน คือ ใช้แทนผู้ฟังเพศชายหรือหญิงที่รู้จักหรือไม่รู้จัก ทั้งสนิทและไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในกาลเทศะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือและถิ่นอีสานใช้เหมือนกัน คือ ใช้แทนผู้ฟังเพศชายหรือหญิงที่รู้จักหรือไม่รู้จัก ทั้งสนิทและไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในกาลเทศะที่เป็นทางการ

“ฉัน” ภาษาไทยถิ่นกลาง และภาษาไทยถิ่นใต้ใช้เหมือนกัน คือ ใช้แทนผู้พูดเพศชายหรือหญิง รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

“เปิ่น” ปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นเหนือและถิ่นอีสาน ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึงเพศชายหรือหญิง รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในกาลเทศะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

“เอ็ง” ปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นกลางและถิ่นใต้ ใช้แทนผู้ฟัง เพศชายหรือเพศหญิงที่รู้จัก สนิท อายุเท่ากันหรือน้อยกว่า ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ

ทั้งนี้ผลการเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย 4 ถิ่น ภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้มีการใช้ตามปัจจัยทางสังคมเหมือนกันมากกว่าภาษาไทยถิ่นอื่น และภาษาไทยถิ่นเหนือกับภาษาไทยถิ่นอีสานมีการใช้ตามปัจจัยทางสังคมเหมือนกันมากกว่าภาษาไทยถิ่นอื่น

บรรณานุกรม

จรลวิไล จรูญโรจน์,ม.ล. “ความสัมพันธ์ระหว่างประเภททางไวยากรณ์ของคำนามกับระบบปริธานของผู้พูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

จารุวรรณ พุ่มพฤษ. “การใช้คำสรรพนามของครูอาจารย์ในจังหวัดลพบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525.

บาทัน อิมสำราญ. “ข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้บุรุษสรรพนามของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัย”. วารวีย์ รวมบทความวิชาการเนื่องในวาระเกษียณอายุราชการของ ผศ.ดร.วัลยา ช่างขวัญยืน. ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

ประคอง นิมานเหมินท์. มองภาษา มองภาษาถิ่นและมองภาษาในวรรณคดีท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แม่พาง, 2547.

มีชัย เอี่ยมจินดา. “วิวัฒนาการของระบบคำบุรุษสรรพนามตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยปัจจุบัน”. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

วราภรณ์ แสงสด. “คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย : การศึกษาเชิงประวัติ”. วิทยานิพนธ์วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

